TRAMUNTANA XXI

2019 / 2020

ANUARI

EDITA

Tramuntana XXI

FOTOGRAFIA

Pep Vicens

MAQUETACIÓ

Tramuntana XXI

AGRAÏMENTS

Antònia Llabrés
Bruno Entrecanales
Joan Juan
Joan Mayol
Joe Holles
Luís Berbiela
Maria Cifre
Sarah Oppenheimer
Bartomeu Deyà
Xisco Colom
Jaume Garau
Tomàs Vibot

CONTACTE

info@tramuntanaxxi.com
www.tramuntanaxxi.com
facebook.com/TramuntanaXXI
twitter.com/TramuntanaXXI

© Tramuntana XXI, 2020
La Rambla, 13
07003 Palma

Dipòsit legal: PM 1379-2019

CARTA DEL PRESIDENT 4

PRESENTACIÓ TXXI 6

BLOC 1:

Governança

Incidència amb les institucions 10
Suport a entitats ciutadanes 12
Espais de participació a l'administració 14
Espais de participació amb agents implicats 16

BLOC 2:

Desenvolupament rural

Servei d'assessoria per a finques rurals 20
Manual de Gestió Rural 22
Ecoregió Serra de Tramuntana 23
Intercanvi amb projecte d'oliveres mil·lenàries de la Sènia 24

BLOC 3:

Sensibilització ciutadana

Actes per la Serra 28
La Serra de Tramuntana: Un món per descobrir. Mapes de recerca 32
Veus de la Serra 34
Reportatges sobre activitats tradicionals 36
Difusió de la història del barranc de Biniaraix 37
Campanya de prevenció d'incendis forestals 38
20 fets de la Serra 39

TRAMUNTANA XXI DAVANT LA CRISI DE LA COVID-19 40

ALIANCES 42

COMUNICACIÓ 44

EPÍLEG: UNA DECLARACIÓ D'INTENCIONS 46

Enguany presentam l'anuari 2019-2020 i celebram l'assemblea amb els socis i sòcies en mig de temps convulsos i amb un escenari molt incert. És, sens dubte, un any diferent: fent el balanç del que hem treballat com a entitat en aquest període hi ha clarament un punt d'inflexió a mitjan mes de març.

La nostra dinàmica, com la de tothom, va canviar dràsticament de la nit al dia i ens hem hagut d'adaptar a la nova realitat. Segueix intacte el nostre compromís, responsabilitat i dedicació en fer de la Serra un lloc millor, per preservar els seus valors i convertir aquest territori en punta de llança de la sostenibilitat i la innovació. És més, el nou escenari generat per la crisi de la Covid-19 ens reafirma en el nostre discurs: necessitam més que mai treballar per una Serra de Tramuntana, una Mallorca i unes Illes més resilients, justes i sostenibles. L'excepcionalitat del moment, i el fet de posar damunt la taula totes les debilitats i fortaleses del nostre model, exigeix que tota la societat fem una passa decidida cap endavant. Però a un endavant diferent. No podem intentar resoldre aquesta crisi amb les fórmules que han demostrat no funcionar per sortir de les anteriors.

Seguint el proverbi xinès que diu que a cada crisi hi ha una oportunitat, per a nosaltres la pandèmia, el confinament, l'aturada en sec de tots els engranatges del sistema, ens ha permès agafar perspectiva i veure, amb més claredat que mai, quins són els problemes del model i els elements d'oportunitat que cal enfortir.

Un exemple de problema. La pandèmia va deixar en *stand by* tot, fins i tot, alguns dels drets fonamentals, com el de la lliure circulació de persones. Aquesta és l'essència de l'activitat sobre la qual s'ha fonamentat tot el nostre model econòmic: el turisme. La crisi ha posat de manifest la nostra enorme vulnerabilitat com a sistema absolutament dependent d'un sol sector. Prenem consciència, més que mai, de la urgència de diversificar la nostra economia.

Un exemple d'oportunitat. La crisi va motivar que el sector primari mallorquí s'organitzés, amb creativitat admirable i extrema rapidesa, per acostar el producte local a la societat illenca tancada a casa. I ho van fer per instint de supervivència però també per consciència de servei públic. La ciutadania va respondre positivament i sembla que s'ha revalorat el producte local. Durarà aquesta posada en valor?

El confinament i l'aturada d'activitats presencials ens ha servit per prendre'ns el temps per fer profundes anàlisis de context i projeccions (esperables segons la lògica continuista i desitjables amb un canvi de model). Alguns dels fruits d'aquestes reflexions estan recollits a la declaració d'intencions que, juntament amb la Fundació Iniciatives del Mediterrani i les nostres entitats germanes Palma XXI i Pla de Mallorca XXI, vam fer pública amb el títol "Sobre la crisi del coronavirus a Mallorca: una declaració d'intencions cap a un futur més just, pròsper i resilient". Hem volgut incloure la declaració a aquest anuari, a manera d'epíleg, ja que recull moltes de les apostes que volem fer com entitat en aquest nou escenari.

Pensam que ara és el moment de fer propostes valentes: sempre hem parlat de la Tramuntana com un laboratori o planter d'un nou model centrat en les persones i en els valors ambientals i culturals, però que demostri alhora ser rendible i sostenible. Ara és el moment de somniar junts, des del diàleg i el consens, la Tramuntana del futur.

Joe Holles

PRESIDENT DE TRAMUNTANA XXI

PRESENTACIÓ

Història. Cultura. Societat. Ambient. Patrimoni. Els valors de la Serra de Tramuntana.

Som una associació no lucrativa que treballa en favor de la conservació dels valors naturals, socials i culturals de la Serra de Tramuntana. Assessoram, proposam i implementam iniciatives per donar resposta als reptes que viu la Serra, en aliança amb els agents implicats al territori.

MISSIÓ

Treballam a favor de la Serra de Tramuntana tot impulsant el coneixement, el consens i compromís de persones, organitzacions, empreses i institucions per a l'economia sostenible, la qualitat ambiental, el patrimoni natural i cultural, el benestar dels seus habitants i la qualitat de l'experiència dels seus visitants.

VISIÓ

Pensam que la Serra de Tramuntana pot esdevenir un projecte pilot que demostri la viabilitat d'un nou model de relació amb el territori: més inclusiu, respectuós i responsable.

Una oportunitat per alinear interessos i necessitats de diferents sectors que permetin regenerar l'entorn i la cultura, avançant cap a una societat més justa i resilient.

Un laboratori de bones pràctiques en protecció mediambiental, recuperació del sector primari, gestió de l'ús públic, bona governança, respecte per la tradició i aposta per la innovació.

Junta Directiva

Joe Holles
President

Joan Mayol
Vicepresident

Antònia Llabrés
Secretària

Bruno Entrecanales
Tresorer

Bartomeu Deyà
Vocal

Joan Juan
Vocal

Jaume Garau
Vocal

Sarah Oppenheimer
Vocal

Francesc Xavier Colom
Vocal

Maria Cifre
Vocal

Luís Berbiela
Vocal

Tomàs Vibot
Vocal

1

Governança

Tramuntana és avui un paratge natural i cultural d'una extrema bellesa, molt atractiu per als seus habitants i visitants. Els seus valors ens plantegen uns reptes molt grans si volem evitar la seva pèrdua. Respondre a aquests reptes implica, sens dubte, construir una nova arquitectura institucional per a la governança de la Serra.

Només amb una nova forma de governança podrem afrontar la problemàtica mediambiental, econòmica i social que afecta la Tramuntana, amb l'imprescindible consens i implicació de la ciutadania en general, les entitats, les empreses, els usuaris, els propietaris i les institucions.

A TXXI entenem la governança com el conjunt de processos i institucions legals i polítiques que, incloent-hi normes i valors, permet que la ciutadania en general i els agents implicats del territori en particular, articulin els seus interessos, resolguin les seves diferències i exerceixin els seus drets i obligacions en relació a la gestió i ús del territori.

En aquesta línia, des de Tramuntana XXI:

- Generam espais de participació i debat per identificar els reptes de la Serra de Tramuntana i impulsar, amb els agents implicats al territori, iniciatives per millorar l'entorn.
- Recolzam als diferents òrgans de gestió territorial i realitzam accions d'incidència política, analitzam la normativa vigent i advocam per un model eficient i eficaç de governança.

Incidència amb les institucions

Part important de la nostra feina és fer incidència davant les institucions competents (de l'àmbit autonòmic, insular o local) per tal de traslladar problemàtiques i propostes per fer de la Serra de Tramuntana un territori sostenible a escala ambiental, social i econòmica.

Ens reunim periòdicament amb els ajuntaments dels 19 municipis de la Serra, per identificar i ajudar a visibilitzar reptes, assessorar per trobar respostes i assistir amb projectes. Visitem els equips de diferents departaments del Consell de Mallorca i el Govern de les Illes Balears, per treballar sobre àrees concretes i trametre les preocupacions dels municipis i dels agents implicats en el territori.

Organitzem reunions amb els partits polítics, tant locals, com insulars i autonòmics, per consensuar punts comuns i impulsar mesures positives per a la Serra i la seva gent.

Durant aquest període hem tingut reunions amb la presidenta del Consell de Mallorca, Catalina Cladera, i el conseller de Medi Ambient del Govern Balear, Miquel Mir, la consellera d'Agricultura i Pesca, Mae de la Concha del Govern Balear i la delgada del Govern Espanyol a les Illes Balears, Aina Calvo.

També ha estat un any intens en reunions amb tots els batles i batlesses de municipis de la Serra, a causa de l'inici de la nova legislatura: l'objectiu d'aquestes trobades ha estat conèixer als nous equips consistorials, presentar la nostra entitat i explorar possibilitats de col·laboració i sinergies per als pròxims anys.

Reunió amb la presidenta del Consell de Mallorca, Catalina Cladera, i les conselleres de Sostenibilitat i Medi Ambient, Aurora Ribot, i de Territori, Maria Antònia Garcías. Novembre 2019.

Esquerra: Reunió amb el conseller de Medi Ambient, Miquel Mir i Llorenç Mas, Director General d'Espais Naturals i Biodiversitat. Agost 2019.

Dreta: Reunió amb la consellera d'Agricultura, Pesca i Alimentació, Mae de la Concha, el director general d'Agricultura, Ramaderia i Desenvolupament Rural, Gabriel Torrens i el cap de gabinet, Fernando Fernández Such. Setembre 2019.

"La serra de Tramuntana és un dels més grans tresors que tenim a #Mallorca. Per aquest motiu el @ConsellMca sempre està i estarà obert a tots els que vulguin treballar per aquest tresor natural. Això hem fet avui amb els representants de @TramuntanaXXI. #FemFeinaPerMallorca"

Catalina Cladera , presidenta del Consell de Mallorca

Suport i acompanyament a entitats ciutadanes de la Serra

TXXI, amb vocació d'esdevenir una entitat que acompanya a les plataformes ciutadanes de la Serra en el seu diàleg amb les institucions, ha portat a terme diverses accions per impulsar la recerca de solucions a diferents problemes que pateixen els habitants dels municipis de la Tramuntana.

- **Problema dels renous i perillositat per les males pràctiques viàries a la carretera Ma-10.**

Al mes de novembre, Tramuntana XXI i la plataforma d'afectats per la Ma-10, ens vàrem reunir amb el conseller de Mobilitat del Consell de Mallorca, Iván Sevillano al mirador de les Barques, per conèixer in situ els problemes derivats de les conductes incíviques i perilloses de cotxes i motos a la carretera que travessa la Serra de Tramuntana, i que generen a més problemes de renou.

A conseqüència d'aquestes accions d'incidència, el Consell de Mallorca ha pres algunes mesures per reduir la perillositat i renous a la carretera que travessa la Serra de Tramuntana, limitant la velocitat màxima i instal·lant bandes reductores.

Des de Tramuntana XXI, que fa temps fem incidència per solucionar aquesta problemàtica amb els veïnats i Ajuntaments, celebram aquests avanços per donar resposta a la incidència que hem fet aquests anys amb els veïns de la Serra. Esperam que sigui la primera d'altres passes per fer de la Ma-10 un espai segur i tranquil a l'alçada de la seva ubicació: un paratge natural patrimoni de la humanitat.

Reunió amb el conseller de Mobilitat del Consell de Mallorca, Iván Sevillano i representants de la Plataforma Veïnal Ma-10, amb acompanyament de la directora tècnica de TXXI, Marta Ferriol. Novembre 2019.

"Aquesta és una solució parcial, a un punt molt concret i en un problema molt concret, la velocitat, però aquesta situació es presenta a molts altres llocs de la Serra i no podem oblidar l'altra gran afectació que es genera per aquestes conductes incíviques a la carretera: el renou."

Joe Holles, president de TXXI

Impuls i inclusió a espais de participació ciutadana de l'administració

A TXXI creiem que perquè hi hagi un model efectiu de governança és necessari que la societat civil organitzada estigui present en els espais de participació de les administracions públiques competents.

- **SET de turisme actiu i ecoturisme**

TXXI hem seguit participant als Segments Estratègics de Turisme, específicament al d'ecoturisme i al de turisme actiu de l'Agència d'Estratègia Turística de les Illes Balears (AETIB).

Els Segments Estratègics de Turisme són grups de treball que conjuntament amb diferents empreses, entitats i institucions, pretenen estructurar, crear, comercialitzar i posicionar les Illes Balears com una de les principals destinacions relacionades amb turisme actiu i ecoturisme.

Reunió de la Mesa Permanent del Consorci Serra de Tramuntana. Març 2020.

- **Mesa Permanent Consorci Serra de Tramuntana**

Des dels inicis de TXXI hem tingut la preocupació de millorar la governança a la Serra així com d'introduir dins els òrgans de gestió una representació de les principals associacions no governamentals que tenen activitat o interès a la Serra.

Per això, TXXI va promoure, la conformació del Consell Consultiu del Consorci de la Serra de Tramuntana. Aquest òrgan creat el juny del 2018 s'ha dividit en una organització més executiva, la Mesa permanent, la qual s'ha convocat cada dos mesos des de la seva creació. TXXI ha assistit a les reunions que s'han convocat bimensualment des de llavors, on s'ha pogut participar en els diferents projectes que actualment està impulsant el Consorci, així com exposar la nostra visió i s'ha defensat els interessos dels agents implicats a la Serra de Tramuntana.

Creació d'espais de participació amb agents implicats

Per TXXI és fonamental fomentar la participació dels agents implicats amb la Serra de Tramuntana, recollir les seves propostes i escoltar les seves preocupacions i problemàtiques per tal de poder fer les accions d'incidència necessàries.

- **Trobada de càrrecs públics de la Serra de Tramuntana**

Al mes de març vàrem organitzar a la finca pública de Raixa la Trobada de càrrecs públics de la Serra de Tramuntana, una jornada de reflexió i diàleg entre càrrecs polítics, adreçada a representants municipals, insulars i del Govern que tenen relació directa amb la gestió de la Serra de Tramuntana.

A la jornada, van assistir la presidenta del Consell, Catalina Cladera, amb els seus consellers de Territori, Maria Antonia Garcies, i de Mobilitat, Iván Sevillano, i els directors insulars d'Urbanisme, Luis Corral; Territori, Miquel Vadell;i Paisatge i Residus, Patricia Arbona. Per part del Govern de les Illes Balears, van assistir el conseller de Medi Ambient i Territori, Miquel Mir; el director general d'Espais Naturals i Biodiversitat, Llorenç Mas; i el d'Agricultura i Ramaderia, Biel Torrens. Pel que fa a la representació dels responsables de la gestió municipal, van assistir 10 batles/sses i 7 regidors/res, comptant amb la representació de 15 municipis.

Aquest encontre va ser impulsat per Tramuntana XXI, en col·laboració amb el Consell de Mallorca, amb l'objectiu de conèixer de primera mà la percepció dels diferents responsables polítics de la Serra, sobre quines són les qüestions prioritàries per millorar l'estat social, ambiental i econòmic de la Tramuntana. A més, la voluntat de l'encontre ha estat posar els fonaments per a possibles iniciatives de col·laboració i sinergies entre administracions en favor de la Serra. Va ser una jornada de treball al voltant de sis grans eixos: gestió forestal i sector agrícola; subvencions i recursos tècnics; mobilitat i problemàtica de renous i perillositat sobre la Ma-10; urbanisme, habitatge, infraestructures i serveis públics; turisme i ús públic; i governança i participació. La jornada ha permès generar un major coneixement de la situació i possibilitats de la Serra, i del paper concret i prioritats de cada organisme.

"Aquesta iniciativa de Tramuntana XXI ens ajuda a tenir una visió més completa de les realitats que conviuen a la Serra de Tramuntana per tal d'encarar, d'una manera coordinada i conjunta els reptes del Paratge Natural"

Miquel Mir, conseller de Medi Ambient i Territori de les Illes Balears

2 Desenvolupament rural

Cada dia observam com s'intensifiquen els desequilibris que es detecten des de fa anys. Les activitats d'oci creixen i generen nous impactes, al mateix temps que les activitats tradicionals agràries, ramaderes i forestals que han conformat la singular fesomia de la Serra desapareixen o es troben en situació crítica, a causa sobretot de la seva manca de rendibilitat. També veiem com l'administració pública, en els seus diferents nivells i departaments, no integra adequadament la gestió de les diferents activitats que afecten la Serra.

Aquesta dinàmica, lluny d'alleujar els problemes de la Serra, els agreuja, ja que no existeix un model general que consideri la necessària interrelació de la responsabilitat econòmica, social i ambiental de l'espai.

Tramuntana XXI creu amb la necessitat de crear una estratègia de desenvolupament rural a la Serra a llarg termini que ajudi a diversificar l'activitat econòmica. Tot impulsant les activitats tradicionals, generant riquesa al territori, conservant els valors naturals i culturals a través d'activitats de baix impacte.

En aquesta línia, des de Tramuntana XXI:

- Donam suport a una gestió pública i privada d'aquest espai rural, basada en els principis de la sostenibilitat ambiental, social i econòmica, mitjançant les pràctiques més eficients i rendibles.
- Contribuïm a visibilitzar i difondre iniciatives de desenvolupament rural de la Serra de Tramuntana amb criteris de sostenibilitat ambiental, social i econòmica.

Servei d'assessoria per a la gestió de finques rurals

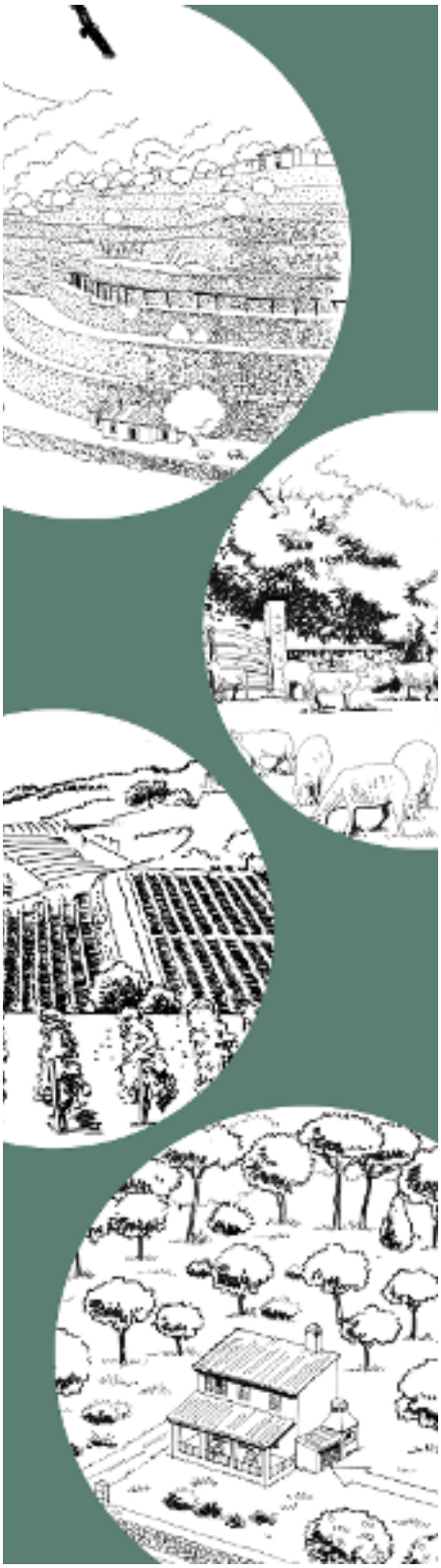

Tramuntana XXI llença un servei d'acompanyament i assessoria per a la gestió de finques rurals, per tal d'aconseguir una major eficiència a la conservació, manteniment i explotació de les terres, amb la premissa de reduir les despeses i aconseguir un millor impacte a les intervencions.

Les finques de muntanya, a la Serra de Tramuntana, pateixen d'una problemàtica comuna: una complexa gestió. Sc rendibles, tenen condicionaments ambientals especialment durs i es troben amb un intens ús públic, a més de la responsabilitat de protegir el patrimoni natural i cultural i cuidar-se de l'amenaça d'incendis i plagues forestals.

Per a l'entitat, coneixedora de la realitat de les finques de la Serra, és determinant poder detectar acuradament problemàtiques i identificar potencialitats, especialment en aquests moments, en què fenòmens com la Covid-19 i el canvi climàtic estan permetent revalorar la vida agrícola i rural, i posar de manifest la necessitat de protegir els valors ambientals i patrimonials, tot fent un ús estratègic dels recursos i reduint despeses. El servei pot ser especialment interessant per aquells propietaris de finques estrangers que podran tornar a Mallorca, i que no han pogut fer seguiment presencial de la gestió de les seves finques durant mesos.

Des de TXXI, i comptant amb el suport de la xarxa d'experts que hem anat consolidant els últims anys, e que volem és posar a disposició dels propietaris gestors la nostra experiència, proposant fórmules de maneig que permetin optimitzar les inversions i millorar els resultats.

Són més de trenta experts que van participar en el Manual de Gestió Rural de la Serra de Tramuntana, que des de la seva experiència en temes tan diversos com gestió forestal, protecció patrimonial, activitat agrícola i ramadera, caça o energies renovables, van voler transmetre el coneixement tant a petits com grans propietaris, de les possibles accions i activitats que s'aconsella realitzar a les finques rurals. Aquesta publicació va ser coordinada per TXXI al 2018.

S'ofereix de manera gratuïta als socis i sòcies de l'entitat un diagnòstic preliminar de les finques, per tal d'identificar les fortaleses i debilitats a la gestió, a la vegada que es proposen mesures correctores. A partir d'aquí, posarem als propietaris en contacte amb tot un ventall d'empreses i professionals de reconeguda solvència perquè puguin executar les intervencions amb el màxim de garanties quant a qualitat a l'execució i optimització dels recursos.

Coordinarà el projecte Joan Juan, qui des de fa més de 25 anys treballa com a gestor ambiental per diferents racons de la Tramuntana.

"Hem detectat que bona part dels gestors i propietaris reclamen una atenció més personalitzada de forma que puguin comptar amb un major suport tècnic, per això hem decidit oferir aquest servei d'assessoria per a la gestió de finques rurals"

Joe Holles, president de Tramuntana XXI

"Amb aquesta iniciativa, pensem que podrem donar un suport per tal que les accions tinguin un clar objectiu: reduir les despeses i millorar els resultats".

Joan Juan, gestor ambiental i membre de la junta directiva de Tramuntana XXI

Manual de Gestió Rural

Aquest any hem seguit difonent el Manual de Gestió Rural.

Aquesta publicació és un document pràctic, perquè els gestors de finques disposin d'informació útil de les possibles activitats a la Serra i de referències administratives o empresarials. Per elaborar-ne el contingut, es van convocar a més de trenta experts que van aportar les dades essencials de la seva especialitat per a la seva aplicació a la Tramuntana.

El Manual consta de 6 blocs temàtics amb un total de 46 fitxes, on cada una resumeix el valor cultural i històric vinculat a cada activitat amb informació per a la gestió dels diferents àmbits d'una finca rural, combinant els sabers populars de generacions de pagesos que han treballat a les nostres muntanyes amb pràctiques modernes.

Estam en procès de difondre les seves versions en castellà i anglès.

D'esquerra a dreta: Lluís Apesteguia, batle de Deià,; Aina Calafat, tècnica de SEAE; Maria Ramon, batlessa d'Esporles; Nadal Torres, batle de Valldemossa; Marta Ferriol, directora tècnica de Tramuntana XXI; Mateu Ferrà, batle de Banyalbufar; Andreu Bujosa, batle de Bunyola i Jaume Mayol, regidor de medi ambient i cultura de l'Ajuntament de Valldemossa.

Ecoregió Serra de Tramuntana

Dins de l'estratègia de Tramuntana XXI de donar suport al sector primari, estem treballant en un nou projecte: impulsar una ecoregió Serra de Tramuntana.

Una ecoregió és una àrea geogràfica on agricultors/es, ciutadans/es, empreses, associacions i administracions públiques estableixen una estratègia de col·laboració o xarxa per a la gestió sostenible dels recursos locals, generant un sistema de governança cap a la sobirania alimentaria, que adopta un model ecològic de producció i consum.

Per això, juntament amb l'Associació de Producció Agrària Ecològica de Mallorca - APAEMA i la Sociedad Española de Agricultura Ecológica - SEAE estem convidant a participar a diferents municipis i administracions per treballar conjuntament per portar a terme accions conjuntes i coordinades que impulsin l'agroecologia a les diferents regions.

"Els biodistrictes sorgeixen com a resposta a la urbanització accelerada i descontrolada, a l'abandonament de les zones rurals i de l'activitat agrària, a la gentrificació, a la pèrdua de biodiversitat i de fertilitat dels sòls, a la des valorització de la cultura i la desaparició dels coneixements ancestrals, del coneixement alimentari i la sobirania alimentària i a l'oblit dels valors fonamentals de respecte a la vida i a les persones."

APAEMA

Intercanvi d'experiències amb el projecte d'oliveres mil·lenàries de la Sènia

Al mes d'agost de 2019, diversos representants de Tramuntana XXI han tingut ocasió de conèixer directament la iniciativa Territori Sénia, que té per objectiu inventariar i promoure la conservació de la concentració d'oliveres mil·lenàries més gran del món, amb més de 5.000 exemplars que superen els 3,5 m de perímetre a 1,3 m d'altura, situades a la confluència de Castelló, Tarragona i Terol.

27 municipis de les tres comunitats autònomes han constituït una mancomunitat, la qual, amb diversos agents econòmics i socials, va constituir l'associació Territori Sénia, que impulsa aquest projecte: s'han inventariat i catalogat les oliveres, algunes s'han senyalitzat i adaptat a les visites, s'ha creat una marca per a distingir-ne l'oli, en l'obtenció del qual participen 10 tafones, i se n'ha fet una gran promoció gastronòmica i comercial, amb la implicació directa de molts restaurants i cuiners d'acreditada reputació.

Al gener d'aquest any, la Taula del Sénia va fer una xerrada a la Cooperativa de Sóller amb el títol "Oliveres Mil·lenàries del Territori Sénia: una iniciativa a favor dels pagesos i el paisatge". L'acte va ser organitzat per la DOP Oli de Mallorca, la Cooperativa Agrícola de Sóller i Tramuntana XXI. També es van visitar les oliveres mil·lenàries de la Serra Tramuntana.

Tramuntana XXI considera que la iniciativa mereix ser adaptada al cas de Mallorca, on també hi ha nombroses oliveres de característiques extraordinàries que poden contribuir a la promoció dels productes de la Serra, en especial l'oli. Proposam que les institucions, entitats competents i propietaris col·laborin en inventariar i posar en valor aquests arbres venerables, de manera que se n'asseguri la conservació i es faciliti la seva contribució a l'economia sostenible de la Serra de Tramuntana.

3 Sensibilització ciutadana

Per Tramuntana XXI és de cabdal importància la transmissió de coneixement sobre la Serra, per tal de sensibilitzar la ciutadania sobre el seu gran valor natural i cultural i els reptes que afronta a causa de la situació actual. Per aquest motiu des de Tramuntana XXI organitzem actes d'interpretació, educació i formació sobre diferents àmbits.

Així mateix, TXXI fomenta la investigació i la recollida de dades i d'informacions significatives i rigoroses sobre la Serra. D'aquesta manera es disposarà duna línia de base sobre la qual fonamentar qualsevol proposta d'intervenció.

En aquesta línia, des de Tramuntana XXI:

- Generam i ordenam el coneixement de la realitat actual i la història de la Serra de Tramuntana, per disposar de dades útils i fiables que facilitin la gestió i la presa de decisions.
- Realitzam accions divulgatives i de concienciació, per compartir la nostra visió d'una Serra viva i resilient, generant sentiment d'estima i compromís en la protecció.

Actes per la Serra

Donant a conèixer la Tramuntana

Per TXXI és molt important, per tal de generar sentiment de compromís i protecció de la Serra, sensibilitzar a la ciutadania i donar a conèixer la Tramuntana i la seva complexitat.

Per això, durant aquest període s'han continuat organitzant trobades mensuals als diferents pobles de la Serra, amb l'objectiu de crear aquest espai d'encontre i de debat en temes concret i sovint desconeguts sobre la realitat de la Tramuntana.

Han estat un total de 5 actes per la Tramuntana durant aquest període a 5 municipis de la Serra, als que han participat nombroses persones, tant sòcies com no sòcies de l'entitat.

Nota: Malauradament, a causa de la crisi sanitària i el conseqüent estat d'alarma declarat el març del 2020 fins al juny del 2020, no s'ha pogut acabar el programa previst d'activitats, que esperem reiniciar tan bon punt les condicions de seguretat ho permetin.

- **Descobrim Galatzó.** Finca pública Galatzó, Calvià, setembre de 2019.

Amb la voluntat de visibilitzar projectes innovadors i pioners per la recuperació i protecció ambiental, agrícola i patrimonial de la Tramuntana, vam organitzar aquesta activitat. Amb la col·laboració de l'Ajuntament de Calvià i APAEMA, vàrem visitar aquesta finca pública de la mà dels seus gestors. Durant la visita vàrem conèixer els projectes que s'hi estan desenvolupant tant en l'àmbit de patrimoni, com en la gestió de l'ús públic i agrícola.

- **Xerrada - debat: "Subvencions forestals a la Serra de Tramuntana".** Mancor de la Vall, novembre de 2019.

TXXI, amb la col·laboració de la Conselleria de Medi Ambient i Territori, l'Ajuntament de Mancor de la Vall i l'associació Arrels, vàrem organitzar una xerrada – debat sobre la convocatòria d'ajuts forestals per a 2020. Amb aquesta activitat vàrem voler que els gestors de la Serra, aquells que tenen cura cada dia de les finques agroforestals i forestals, tinguéssin tota la informació sobre les convocatòries i obrir un debat per conèixer les seves inquietuds i dialogar sobre la viabilitat d'aquestes ajudes al territori.

La xerrada va ser conduïda per Luis Berbiela, cap de servei de Gestió Forestal i Protecció del Sòl de la Conselleria de Medi Ambient i Joan Santana, tècnic del mateix organisme.

- **Campanet: patrimoni als peus de la Serra.** Sa Capitana i els Donats de Sant Miquel, desembre 2019.

Per acabar l'any, vàrem organitzar aquesta visita per conèixer part del patrimoni de Campanet.

De la mà de l'investigador Jaume Llabrés vàrem visitar el rafal de Sa Capitana i l'església de Sant Miquel, una de les més antigues de Mallorca. Per acabar, vàrem compartir un dinar de Nadal a la casa dels Donats de Sant Miquel.

- **El patrimoni de Puigpunyent: Conques i la seva tafona**. Desembre 2020.

L'activitat va ser conduïda per Tomàs Vibot, investigador, professor i guia cultural en temes patrimonials. Vibot va explicar la història de Conques i Teresa Nieto, veïna de Puigpunyent, el procés per recuperar-la i conservar-la. Com a homenatge per la seva important tasca, l'Ajuntament de Puigpunyent i Tramuntana XXI li van entregar una placa commemorativa.

L'acte va concloure amb un tast d'olis de la Serra, de la mà de Joan Mayol, president de la Denominació d'Origen Oli de Mallorca i vicepresident de Tramuntana XXI.

- **Visitem el barranc de Biniaraix.** Sóller, febrer 2020.

A aquest Acte per la Serra varem voler conèixer més de la història d'un dels llocs emblemàtics de la Serra de Tramuntana: el barranc de Biniaraix.I ho hem fet de la mà d'un bon coneixedor d'aquest indret tan particular: en Miquel Martorell, autor del llibre "Cent porxos, cent històries", al que vàrem donar suport des de Tramuntana XXI. Més de quaranta persones varen poder gaudir d'aquest itinerari interpretatiu, al que vàrem recórrer diversos porxos del Barranc, testimonis d'una història de resistència a un entorn d'oliveres i parets de pedra en sec. També va participar Antoni Font, biòleg i propietari d'una petita finca al Barranc.

Educació ambiental

La Serra de Tramuntana: un món per descobrir

Mapes de recerca

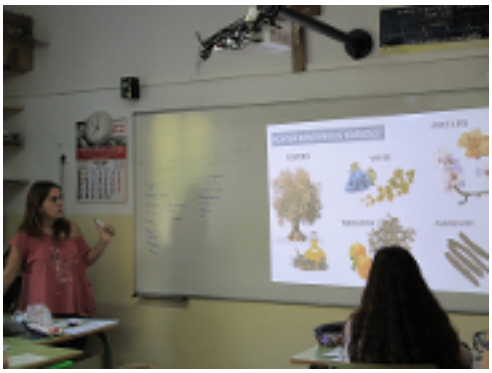

Durant els mesos de setembre i octubre vàrem realitzar tallers d'educació ambiental amb el material didàctic "La Serra de Tramuntana: un món per descobrir". En total, es van fer 72 tallers a 28 centres d'educació de Palma, Sóller, Fornalutx, Alcúdia, Manacor, Llucmajor i Son Servera, als que varen participat alumnes de primària i secundària. Amb els mapes es va treballar sobre temes relacionats amb la Serra: les marjades, la biodiversitat i els personatges il·lustres de la Tramuntana, entre d'altres. El projecte ha rebut el suport del departament d'Educació Ambiental de la Conselleria de Medi Ambient.

L'objectiu del projecte és que els nins/es coneguin la gran riquesa natural, cultural, històrica, etc. de la Serra de Tramuntana, promovent un sentiment personal i comunitari d'estimació i de responsabilitat respecte a la Serra i els seus habitants. Des de TXXI volem contribuir a la sensibilització de la ciutadania sobre el valor de la Serra de Tramuntana amb una mirada integral, és a dir, tenint en compte la seva aportació ambiental, però també patrimonial i social.

Per a l'associació aquest exercici de sensibilització ha de començar des d'edats primerenques i per això ha estat clau fer aliances amb institucions educatives. La Serra és la casa de molta gent, tant dels que hi resideixen com dels que hi vénen a treballar, a descansar o gaudir-ne, pensam que qui coneix bé la Serra, l'estima i la valora, i per tant es converteix en un potencial agent de conservació i protecció de la Tramuntana.

"És molt important conscienciar nins i nines, i també al professorat, dels valors de la Serra i de la importància de preservar el que tenim, així com analitzar els reptes a futur i la problemàtica a la Tramuntana: des de la conservació del patrimoni etnològic, al desenvolupament econòmic, la supervivència del sector primari, el paper i els impactes del turisme, etc."

Jaume Deyà, professor de secundària al Col·legi Sagrats Cors de Sóller

"Esperam que amb aquest projecte s'hagi aconseguit apropar l'estima per aquest paratge i hagi despertat la curiositat i les ganes als participants de seguir aprenent del seu entorn"

Elisabet Guasp, educadora ambiental i membre d'SBEA

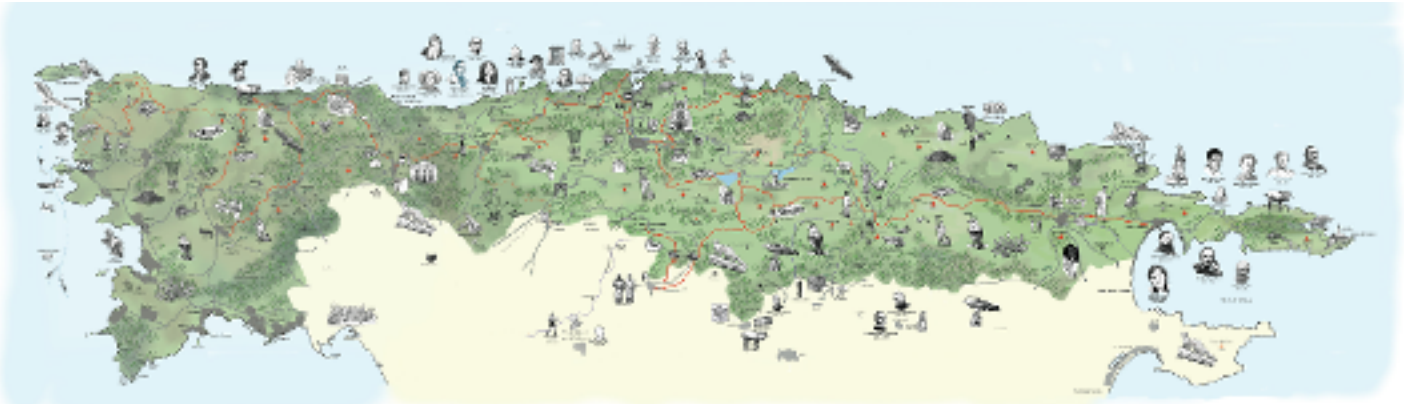

El projecte "La Serra de Tramuntana: un món per descobrir" és una iniciativa de l'associació TXXI i la Societat Balear d'Educació Ambiental (Sbea). Ha comptat amb el suport de la Conselleria de Medi Ambient, Agricultura i Pesca per la impressió del material, que s'ha fet als tallers del projecte d'inclusió social de la Fundació Amadip Esment. En total s'han distribuït 3000 carpetes amb el material didàctic, que inclouen làmines en gran format amb mapes topogràfics per un costat, i per l'altre, mapes il·lustrats amb elements de flora, fauna, patrimoni i personatges il·lustres de la Serra A més també s'ha afegit dues làmines il·lustrades amb informació específica sobre flora i elements singulars.

El projecte es va desenvolupar en tres fases: presentació al professorat per part de TXXI i l'Sbea, treball amb els mapes a l'aula i sortides de camp per posar en pràctica l'après amb el material.

Un cop finalitzada la primera fase del projecte es va sol·licitar als representants dels centres que responguessin una enquesta per avaluar el grau de satisfacció de l'alumnat i el professorat. Com a conclusions de l'enquesta es destaca que el professorat ha valorat el material molt positivament i que ha despertat bastant d'interès entre l'alumnat. Les activitats s'han aplicat majoritàriament el segon cicle de primària, però també al primer cicle de secundària.

A la segona fase del projecte, durant el primer trimestre del curs 2019-2020 s'han volgut vincular les activitats amb les diferents assignatures i dotar el projecte de major interactivitat amb els centres participants, millorant els canals per compartir les seves experiències i oferint el material en format digital de manera més accessible i organitzada segons les seves necessitats.

Veus de la Serra

Històries dels protagonistes de la Tramuntana

Per tal de donar visibilitat a tots aquells herois i heroïnes que amb la seva tasca diària ajuden a conservar els valors de la Serra de Tramuntana, hem creat un mapa interactiu a la nostra web, un espai on recollim la seva tasca, la seva història i la vinculació que tenen amb el territori.

A aquesta secció, Veus de la Serra, volem visibilitzar els perfils de persones vinculades amb la Tramuntana que contribueixen a protegir el territori des de la gestió forestal i l'educació ambiental, la política pública, l'art i la cultura, el rescat d'activitats tradicionals -com la pagesia, la ramaderia, la caça o la tècnica de la pedra en sec-, la comercialització de productes de la terra i el cooperativisme, etc.

A Veus de la Serra homes i dones, joves i grans, ens expliquen perquè estimen aquest territori únic i què fan per preservar-lo.

Esperam anar ampliant la secció amb noves Veus de la Serra.

Aina Calafat
Tècnica en Agroecologia
VALLDEMOSSA

Toni Colom
Gestor de la finca pública de Raixa
BUNYOLA

Tomeu Deyà
Propietari de tafona tradicional
SÓLLER

Miquel Martorell
Propietari al barranc de Biniaraix
SÓLLER

Martí Solivellas
President de la Cooperativa Pagesa
POLLENÇA

Neus Obrador
Tècnica a la finca pública de Planícia
BANYALBUFAR

Miquel Gual
President de la Cooperativa
SÓLLER

Maria Ignàsia Colom
Aficionada a la caça tradicional
BUNYOLA

Jaume Seguí
Pagès i ramader cooperativista
ES CAPDELLÀ

Jaume Seguí
Regidora de Medi Ambient
DEIÀ

Guillem Palou
Marger
BUNYOLA

Lluc Mir
Marger
PALMA

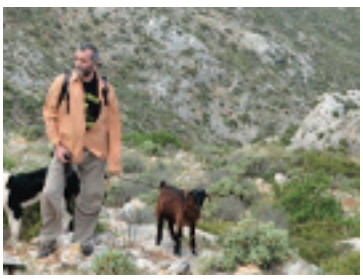

Toni Colom
Aficionat a pagesia i caça tradicional
VALLDEMOSSA

William Graves
Director de la Fundació Robert Graves
DEIÀ

Visibilitzant les activitats tradicionals de la Serra

Aliança amb Fora Vila Verd

FORA VILA VERD

OLI A LA TRAMUNTANA

FORA VILA VERD

7.500 CAÇADORS TRADICIONALS

Aquest 2020 hem donat continuïtat a l'aliança estratègica amb la publicació setmanal Fora Vila Verd, per anar publicant una sèrie de reportatges mensuals. Així com l'any passat ens vàrem centrar en la realitat dels gestors de la Tramuntana, enguany hem volgut contribuir a visibilitzar les activitats tradicionals que encara es mantenen, amb molt d'esforç, a la Serra de Tramuntana.

Han estat un total de tres reportatges sobre la producció d'oli, la caça tradicional i l'ofici dels margers. Finalment vàrem col·laborar amb un reportatge especial sobre el paper del sector primari durant la crisi de la Covid-19.

Fora Vila Verd ha estat un suplement d'El Mundo durant quasi 40 anys, fins que, a causa de la crisi del coronavirus, malauradament va tancar. Però el seu compromès equip, amb Jaume Casesnoves al capdavant, ha decidit continuar donant el servei d'informació sobre el món rural amb una web pròpia: www.foravilaverd.com.

Seguirem col·laborant amb Fora Vila Verd per difondre i visibilitzar la realitat de la Serra de Tramuntana.

FORA VILA VERD

MARGERS, METGES DEL PAISATGE

FORA VILA VERD

CRISI I OPORTUNITAT

Difusió de la història del Barranc de Biniaraix

Presentació del llibre "Cent porxos, cent històries"

Des de TXXI hem donat suport a Miquel Martorell, pagès i propietari d'un petit olivar al Barranc de Biniaraix, per a la publicació del seu llibre "100 porxos, 100 històries". Al llibre es fa un recorregut històric per les construccions patrimonials que encara queden al Barranc i aborda les dificultats que enfronten el "barranquers" per gestionar un territori complicat i poc productiu amb molt de compromís, esforç i voluntat d'aportar a la conservació del patrimoni i el territori.

Vàrem presentar el llibre a Palma, a Can Balaguer a l'octubre de l'any passat. A l'activitat hi participaren, a més del mateix autor, l'històric activista ecologista Miquel Rayó i el biòleg i propietari d'una petita finca al Barranc, Toni Font, qui va parlar de la situació actual, les problemàtiques a les que fan front els petits propietaris i les possibles propostes de millora. Va donar la benvinguda el director insular de Territori i Paisatge del Consell de Mallorca, Miquel Vadell. Al final de l'acte es va generar un debat entre les persones assistents.

Campanya amb la Conselleria de Medi Ambient i Territori

"Aquest estiu: envolta't de seguretat!"

Aquest estiu, l'inici de campanya de prevenció d'incendis forestals arrencava amb una elevada disposició de vegetació herbàcia als camps i forests degut a les pluges de la passada primavera. Aquesta continuïtat de la vegetació se sumava a la previsió d'un estiu de temperatures elevades seguint la tendència del context del canvi climàtic en el qual estem; i, per tant, el risc d'incendi forestal serà molt elevat, inclús extrem, una bona part de l'estiu.

Amb l'objectiu d'incorporar nous actors a la prevenció d'incendis forestals el mes de juny es presentà la campanya "Aquest estiu, envolta't de seguretat", impulsada per la Conselleria de Medi Ambient i Territori, la Xarxa Forestal i l'associació Tramuntana XXI. Aquesta campanya ha cercat la implicació directa del món rural i dels seus gestors, pagesos, propietaris i residents en zones forestals per a l'execució d'accions eficaces per a establir un paisatge més resistent i resilient als grans incendis forestals, evitar la seva propagació i reduir les seves conseqüències.

La campanya, que es va difondre a través de les xarxes socials de la Conselleria de Medi Ambient i Territori i de Tramuntana XXI, ha volgut aconseguir la mobilització del món rural. Per això, es va fer una crida a propietaris, gestors i pagesos perquè compartissin a les xarxes socials vídeos i fotos explicant com protegeixen les seves finques dels incendis forestals, fent ús del hashtag #PrevenirÉsActuar.

La campanya ha arribat a prop de 20.000 persones des de les xarxes socials de Tramuntana XXI, 15 Ajuntaments han replicat les peces gràfiques i 14 pagesos i gestors varen fer arribar imatges d'exemples de bones pràctiques en la gestió forestal per a la prevenció d'incendis.

2O fets sobre la Serra

Difonent dades i xifres interessants de la Tramuntana

La Serra de Tramuntana, és un territori d'un valor incalculable, a causa dels seus valors culturals, paisatgístics i naturals, així com tots els serveis ecosistèmics que ens ofereix. Tramuntana XXI, hem sintetitzat alguns d'aquests valors amb 20 fets rellevants sobre la Serra que volem fer arribar a la població, per ajudar a entendre la importància de valorar i cuidar aquest espai. Perquè estimem i cuidem allò que coneixem, aprenem plegats sobre la Serra. Es poden consultar totes les fitxes a la nostra web.

Tramuntana XXI davant de la crisi de la Covid-19

La nostra entitat s'ha posicionat de forma activa davant de la crisi generada pel coronavirus, amb iniciatives de caràcter més comunicatiu i divulgatiu i de posicionament polític i filosòfic davant la nova realitat.

D'una banda, hem intentat generar nous continguts adaptats a la nova realitat. En aquest sentit vàrem llençar la convocatòria **La Serra des de la teva finestra**, per convidar als veïns i veïnes a enviar fotos de la Serra des de casa, i animant a cercar un angle d'esperança davant la difícil situació. Vàrem rebre moltes fotos des de diferents municipis, mostrant la vida als pobles, el paisatge, els ocells, etc.

Per acostar diferents continguts digitals relacionats amb la Tramuntana vàrem crear el butlletí setmanal **Un bocinet de Serra**. Varen ser sis edicions on es van recopilar documentals, llibres, galeries fotogràfiques, programes de TV, música, etc. Tot un recull setmanal amb continguts sobre la Serra.

Amb la voluntat de seguir avançant en el nostre eix estratègic d'impuls al desenvolupament rural vàrem engegar una campanya per donar **suport al producte local**, difonent totes aquelles iniciatives del sector primari que es van mobilitzar durant el confinament per fer arribar els seus productes a la ciutadania.

A nivell més polític, vàrem treballar, juntament amb les nostres entitats germanes Palma XXI i Pla de Mallorca XXI amb el document públic **"Sobre la crisi del coronavirus a Mallorca: una declaració d'intencions cap a un futur més just, pròsper i resilient"** (podeu trobar la declaració a manera d'epíleg al final d'aquest anuari).

Finalment, vàrem participar al document de la Fundació Iniciatives del Mediterrani **"De crisi en crisi. Anàlisi de l'evolució turística a Mallorca en situacions de crisi internacional i propostes per a una sortida a l'actual**". En aquest document es presenten una sèrie de propostes innovadores que pensam que també es podrien aplicar a la Tramuntana.

LA SERRA DES DE LA MEVA FINESTRA
TRAMUNTANAXXI

UN BOCINET DE SERRA

QUINS MERCATS I BOTIGUES DE PRODUCTE LOCAL DONEN SERVEI ALS POBLES DE LA SERRA?
Envia'ns les teves referències a info@tramuntanaxxi.com
TRAMUNTANAXXI

DE CRISI EN CRISI
Anàlisi de l'evolució turística a Mallorca en situacions de crisi internacional i propostes per a una sortida a l'actual
INICIATIVES DEL MEDITERRANI

ENTITATS AMB LES QUE HEM COL·LABORAT:

INSTITUCIONS

- Conselleria de Medi Ambient i Territori de les Illes Balears
- Conselleria d'Agricultura, Ramaderia i Pesca de les Illes Balears
- Conselleria de Presidència del Consell de Mallorca
- Conselleria de Territori del Consell de Mallorca
- Conselleria de Mobiitat del Consell de Mallorca
- Consorci Serra de Tramuntana
- Paratge Serra de Tramuntana
- Mancomunitat Serra de Tramuntana
- Agència de Turisme de les Illes Balears
- Delegació del Govern de les Illes Balears

Ajuntaments:

- Deià
- Escorca
- Estellencs
- Mancor de la Vall
- Valldemossa
- Selva
- Esporles
- Calvià
- Alaró
- Pollença
- Puigpunyent

- Santa Maria del Camí
- Bunyola
- Campanet
- Fornalutx
- Banyalbufar

ENTITATS SOCIALS

- Societat Balear d'Educació Ambiental - SBEA
- Sociedad Española de Agricultura Ecológica - SEAE
- Associació de Productores d'Agricultura Ecològica de Mallorca - APAEMA

COMUNICACIÓ

La plana web www.tramuntanaxxi.com i els perfils a les xarxes socials Facebook i Twitter esdevenen la nostra línia de contacte directe amb els socis i simpatitzants, i suposen una eina d'informació i difusió de les nostres activitats.

Enguany hem estrenat plana **web,** amb un nou disseny i amb millores importants pel que fa a la navegació. La idea és que sigui, a més d'una plataforma per informar del que fa la nostra entitat, funcioni com a caixa d'eines amb recursos sobre la Serra de Tramuntana: mapes didàctics, informes i estudis, biblioteca, històries de vida, etc. La nova plana web ja compta amb més de 1.200 visites al mes.

Els seguidors als perfils de **xarxes socials** van en constant progressió: al juny de 2020 comptam amb 521 usuaris a Twitter i 5.955 a Facebook, la nostra principal xarxa social.

La nostra **Newsletter** mensual arriba a 784 persones.

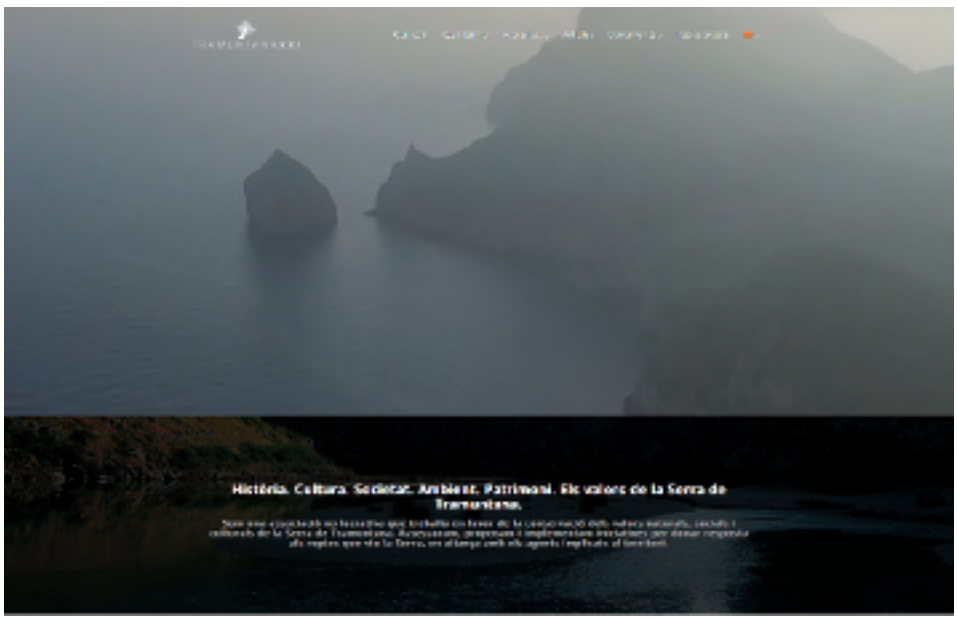

Durant aquest període TXXI s'ha consolidat com a una font reconeguda pels mitjans de comunicació, que es posen en contacte amb nosaltres habitualment per conèixer la nostra opinió sobre temes com l'ús públic dels camins, la problemàtica a la Ma-10, l'abandó del sector primari o el model turístic a la Serra.

Entre juny de 2019 i juny de 2020 hem aparegut mencionats als mitjans de comunicació més de 100 vegades.

EPÍLEG

Sobre la crisi del coronavirus a Mallorca: una declaració d'intencions cap a un futur més just, pròsper i resilient

Comunicat de les associacions Tramuntana XXI, Pla de Mallorca XXI i Palma XXI i la Fundació Iniciatives del Mediterrani.

Mallorca, 16/04/2020.– La pandèmia del coronavirus ha posat de manifest la fragilitat dels nostres sistemes polítics, econòmics i socials així com l'extrema vulnerabilitat de les persones. Tot indica que la crisi sanitària que vivim en aquests moments derivarà en una profunda crisi econòmica i social amb efectes prolongats. La situació balear és especialment greu a causa de la dependència que té la seva economia de la indústria turística, un dels sectors més afectats en l'actual situació. Per això l'esforç i compromís del conjunt de la seva població haurà de ser exemplar.

En aquest context, les associacions Palma XXI, Tramuntana XXI, Pla de Mallorca XXI i la Fundació Iniciatives del Mediterrani volem manifestar la nostra intenció de redoblar els nostres esforços a continuar treballant per una societat i un entorn més just, més pròsper i més resilient. En el context de la crisi climàtica i des del marc de la transició ecològica, farem ús de totes les nostres eines per a contribuir a la reconstrucció sostenible de la nostra economia i la nostra societat.

Per a això continuarem treballant des dels nostres àmbits i òptiques particulars en els següents fronts:

Societat. La present crisi sanitària ha deixat clar que una sanitat pública, universal i solvent així com la solidaritat i el suport a les persones més vulnerables són condicions imprescindibles per a perdurar i avançar com a societat.

Per això volem manifestar la nostra intenció de:

- Realitzar un seguiment de la crisi sociosanitària i mantenir contactes periòdics amb agents claus del sector.
- Bolcar-nos en la creació de continguts i espais digitals i presencials, per a seguir amb la nostra missió de generar diàleg entre persones, entitats i sectors per a augmentar la participació i avançar en bloc com a societat.
- Facilitar la participació de la societat civil en la presa de decisions i defensar els béns i drets comuns.
-

Economia. L'excessiva dependència de la indústria turística representa un risc massa elevat per a la nostra societat. Les nefastes conseqüències econòmiques i socials de la paralització de l'activitat turística posen de manifest la urgent necessitat de diversificar l'economia. Sectors com la innovació, educació, el medi ambient, l'agricultura, la indústria i la cultura han de reforçar-se per a configurar un teixit econòmic sòlid que respongui a les necessitats de les illes.

Per això treballarem per a:

- Continuar avançant en la diversificació de l'economia que ha d'afectar tant els sectors de serveis i turisme, com a indústria, investigació i sector primari del nostre model productiu. Atenent especialment als conceptes de sostenibilitat i resiliència, impulsant i col·laborant el treball en xarxa amb entitats públiques i privades.
- Reforçar el sector primari, creant una comissió de seguiment de l'agricultura a Mallorca i donant el nostre suport a les xarxes d'entitats, impulsant el producte local i ecològic.
- Donar suport i visibilitzar iniciatives culturals i de recuperació patrimonial, tant pel seu valor i aportació fonamental a la societat de les illes, com per ser activitats potencialment rendibles en el marc d'un escenari diversificat de l'economia.

Medi ambient. El bon funcionament econòmic i social estarà sempre condicionat pel factor ambiental i climàtic, de manera que qualsevol actuació que duguem a terme, ha d'ajustar-se als principis de transició energètica i al context d'emergència climàtica. Un medi ambient viu i resilient és una garantia a llarg termini per a la nostra economia i benestar.

Per això necessitem:

- Continuar treballant amb entitats socials i administracions públiques per a estudiar i establir capacitats de càrrega en activitats que són contaminants, potencialment perjudicials per a la salut pública o que tenen un impacte sobre els recursos i els ecosistemes naturals.
- Apostar per un desenvolupament agrícola ecològic i adaptat al canvi climàtic, establint llaços tant en les Balears com amb regions veïnes del Mediterrani.
- Incentivar i donar suport a accions que suposin la incorporació de bones pràctiques ambientals i d'economia baixa en carboni, l'ús responsable de recursos hídrics i energètics o la mobilitat sostenible.

Ens trobem enfront d'un repte de magnitud i conseqüències encara avui impossibles de calcular, una situació compromesa que inevitablement ens deixarà ferides. Al mateix temps, aquests dies també ens deixen senyals per a l'esperança, amb una societat civil compromesa amb el benestar comú i el suport als més vulnerables i pròxims; actituds que ens mostren que sí, que formem part d'una societat amb sentiment comunitari que pot unir-se i afrontar el futur en conjunt, amb solidaritat i compromís.

Tenim l'oportunitat de recuperar-nos des de la cooperació i el consens, aplicant bones pràctiques per a corregir inèrcies viciades, reprendre activitats i enfortir sectors. Aplicar una planificació estratègica en què la necessària recuperació turística, sigui aprofitada per reconduir el model cap a una economia més integrada. D'aquesta manera, i en la línia que ens ha caracteritzat fins ara, els nostres esforços aniran dirigits a millorar la vida de les persones i treballar en favor de la responsabilitat ambiental, econòmica i social, amb l'objectiu de regenerar les illes des del diàleg.

ANUARI 2019/20

TRAMUNTANA XXI